

- V. Negyedik beszéd: Szövetség Moábbal, 29:1-30:20
A. Rövid áttekintés Egyiptomtól Kánaánig, 29:1-9
B. Buzdítás a törvény megtartására, 29:10-29
C. A kegyelem ígérete, 30:1-10
D. Szívbeli szövetség, 30:11-20
- VI. Mózes leteszi a vezetés felelősségét, 31:1-34:12
A. Mózes kérése Józsué és Izrael felé, 31:1-29
B. Mózes győzelmi éneke és búcsúzó figyelmeztetése,
31:30-33:29
C. Mózes halála, temetése és méltatása, 34:1-12

Zarka Péter

A Biblia

az európai kultúrában

2015. MÁRCIUS 2.

MÓZES ÖTÖDIK KÖNYVE

Zarka Péter

A könyv címe: Ez a könyv a Pentateuchos utolsó irata, amelynek első héber szavai alapján a zsidóság között általában úgy utalnak rá, hogy „Ezek a szavak”. A görög LXX-ban a Deuteronomion vagyis a „Második törvény” vagy „Megismételt törvény” nevet kapta. Ez kapcsolatba hozza Mózes második könyvével, amelyre néha úgy utalnak, mint az „Első törvény”. A Károli fordításban az alcíme: „A törvény summája”.

A könyv szerzője: A hagyomány szerint ennek a könyvnek is Mózes volt a szerzője. A tradíció mellé még hozzátehetjük Jézus Krisztus és az apostolok véleményét is (Máté 19:7, 8; lásd még 5Mózes 4:44; 17:2-7; 18:15; 24:1; 25:5; Márk 12:19; János 1:17, 46; 7:19; Apostolok cselekedetei 3:22; Zsidók 10:28). A könyv Mózes korát héber kifejezéseiben és a kor leírásában is híven bemutatja, és mindez együttesen Mózes szerzőségére utal.

A könyv történelmi háttere: A kivonulás 40. éve 11. hónapjának 1. napján az izraeliták Sittimnél táboroztak, Jerikóval átellenben, a Jordán folyótól keletre, Moáb földén (4Mózes 25:1; 5Mózes 1:1-3). A két hónap alatt, amíg ott táboroztak (5Mózes 1:3; lásd még Józsué 3:1, 2, 5, 7; 4:19), felkészültek Kánaán elfoglalására. Mózes pedig összegezte a könyvben leírtakat.

A könyv témája: Ez a könyv történelmi leírásokat, törvényeket és intelmeket közöl. Tartalmaz elsősorban három vagy négy beszédet (attól függően, melyik szakértő elemzését vesszük alapul), valamint összekötő szakaszokat. Az első beszédben arról olvashatunk, hogy Mózes átadja vezetői tisztét. Történelmi áttekintéssel kezdődik és a törvény megtartására való intéssel zárul. A második beszéd a Tízparancsolat áttekintésével foglalkozik. Ez a törvény volt az alapja Izrael Istennel kötött szövetségének. Figyelmezteti Izraelt, hogy engedelmeskedjen Istennek. Ebben a beszédben a polgári, a társadalmi és a vallási törvényeket fejtegeti. A harmadik beszéd a tettek következményeit magyarázza, áldások és átkok formájában. Ebben a szakaszban Mózes a beszéd irodalmi stílusának utánozhatatlan magasságaiba emelkedik. A negyedik beszéd rövid történelmi összefoglalóval kezdődik, majd a törvény megtartására buzdít és felhívja a figyelmet, hogy szívünkben kell megtartani a szövetséget.

E könyv beszédeiben Mózes arra tanítja népét, hogy vessék alá életüket Isten kinyilatkoztatott akaratának. Az engedelmeség életet jelent, az engedetlenség a halálba visz. Mózes a történelmi tényeket buzdításának alapjául használja. Izrael Isten iránti szeretetére és hálájára, valamint kiválasztottságuk magasztos voltára hivatkozva erősíti meg az addig elhangzottakat. Figyelmeztet a bálványimádás veszélyeire, valamint arra, ha a vallás belső, lelki tartalmát felváltja a pusztá formalitás. Hangsúlyozza

Isten tiszteletének és törvényének fontosságát, valamint az istentisztelet és szolgálat lelki természetét. Kiemeli Isten hűségét nemcsak Izraellel való szövetségében, de minden más néppel kapcsolatban is.

Mózes ötödik könyvének sajtáságos szakasza, amikor a nagy vezető elbúcsúzik népétől. Annyira szerette őket, hogy a saját élete árán is kész lett volna megmenteni őket, ha Isten nem könyörült volna rajtuk (2Mózes 32:32).

Mózes ötödik könyvének befolyása a zsidóságra és a kereszténységre egyaránt jelentős. A törvény könyvének újbóli felfedezése Jósias király idejében a történelem egyik legnagyobb reformációját eredményezte (lásd 2Királyok 22., 23. és 2Krónika 34., 35. fejezetei).

Mózes ötödik könyve a zsidóság vallásában kulcsfontosságúvá lett. Minden hívő zsidó naponként elolvasta egyik fejezetét. Amikor Jézus megkísértetett, akkor szintén ebből a könyvből idézett mind a három alkalommal (Máté 4:1-11; lásd 5Mózes 8:3; 6:16; 6:13). A törvénytudónak válaszolva is innen idézte az első és legnagyobb parancsolatot, amely a könyv központi mondanivalója (Máté 22:35-38; lásd 5Mózes 6:5; 10:12; 30:6). Pál apostol Mózes ötödik könyvének kifejezéseit felhasználva (5Mózes 30:11-14) tanította a hit általi megigazulásról (Róma 10:6-8).

5. A könyv vázlatja:

- I. Cím és bevezetés, 1:1-5
- II. Első beszéd: Mózes bejelenti távozását hivatalából, 1:6-4:43
 - A. Események a Sínaitól Kánaánig, 1:6-3:29
 - B. Figyelmeztetés és buzdítás a törvény megtartására, 4:1-40
 - C. Menedékvárosok kijelölése, 4:41-43
- III. Második beszéd: A törvény áttekintése, 4:44-26:19
 - A. Bevezetés, 4:44-49
 - B. A Tízparancsolat a szövetség alapja, 5:1-33
 - C. Buzdítás engedelmesre, 6:1-11:32
 - D. A szövetség könyve, 12:1-26:19
- IV. Harmadik beszéd: Áldás és átok, 27:1-28:68
 - A. Bevezetés, 27:1-13
 - B. Átok, 27:14-26
 - C. Áldás és átok, 28:1-68